

1901

Szabó Alajos - Jakabfi Vilhelmina
Hadházi Adalbert - Szentpéteri Katalin
Kristea Miklós - Kendov Veronika

Szép könyv, jó kedv, értelmes beszélgetés

Február 27-én kora délután nagyszámú résztvevő jelenlétében zajlott le a Budapesten élő magyarörmény közösség újabb könyvbemutatója. Ennek előkészületeiről előző - februári - számunkban Olvasóink már kaptak híradást, most közölhetjük: megtörtént.

A Budavári Örmény Kisebbségi Önkormányzat képviselői sok odaadással és sok munkával készítették elő *Benedek Katalin* művészettörténész könyvét. Arról, hogy a könyv tartalmas és értékes legyen, maga a szerző gondoskodott, hiszen nagyon sok év kutatói munkássága és művészeti-ismeretterjesztő tevékenysége rejlik a megjelent írásokban. Egyszerűen fogalmazva: Benedek Katalin úgy tud elmondani nekünk, olvasóknak titkokat egy festmény, fotó, fafaragvány vagy szobor kapcsán, hogy megértjük az (élő vagy már régen elhunyt) alkotó szándékát is, a mű jelentését is.

Ez a képesség az, ami vonzóvá és olvasmányossá teszi a *Művészek és alkotások* című könyvben olvasható... tanulmányokat?... szövegeket?..., elbeszéléseket? Bizonyára ezért is írta *Dávid Katalin* művészettörténész a könyv bevezetőjében a következőket:

„Kimondhatjuk, hogy a művészet archetípus, létezésünk lényegének egyik meghatározója. Soha nem hiányzott és ma sem hiányozhat legszentebb és legnemesebb kapcsolatainkból. Jelenlétét minden időben megkövetelte a liturgia, tehát kísérője volt az Isten-ember kapcsolatának, de behálózza máig a legfontosabb életmozzanatokot, a születést, a szerelmet, a halált. Legyen ez építészet, képzőművészet, irodalom, zene, szellemi és anyagi kultúránk nem létezik nélküle. Környezetünk minőségének egyik alapfeltétele.

Az azonban kérdés, hogy mennyire engedjük élni, adunk-e lehetőséget önmagunknak arra, hogy személyes és közösségi világunkat, azt a mikrovalóságot, amelyet életünk és a társadalom élete tölt ki, valóban gazdaggá tegyük a művészet alkotásaival. Mindenkinek hatalmában áll taszítani vagy magához vonzani a szépséget. Ha befogadjuk, egész emberségünk kap méltóságot tőle, látásunk, viszonyaink, gondolkodásunk nemesedik általa. Hogy azonban ez így legyen, nem elég az elhatározásunk: a kultúrát ugyanis tanulni kell. És ez az, aminek felismerése nem igazán vált bennünk tudatossá. Minden lehetőséget meg kell ragadnunk, hogy segítsük kialakítani magunkban a művészetet befogadó szemléletet. Ez a könyv egy határtalan nagy anyagból a vizuális kultúrára koncentrálna, a látvány művészetére, tehát a képzőművészettel találkozás lehetőségét nyújtja. Benedek Katalin *Művészek és alkotások* című munkáját értékként ajánlom az olvasó figyelmébe.”

(Egyébként Dávid Katalin - aki február 20-án tartotta nagyszerű székfoglaló előadását a Szent István Akadémián, amúgy pedig a Fővárosi Örmény Klub márciusi találkozójának vendége lesz férjével együtt, megtisztelte a könyvbemutatót.)

Február 27-én a budai várban működő Litea Könyvszalomban először is a háziasszony Bakó Annamária üdvözölte a jelenlévőket. Ezután két kiváló zenész, Zábó Gyula (a Magyar Rádió énekkarának énekese) és Schmidt Ferenc gitáros-énekes (a Honvéd Együttes tagja) vezetett be minden jelenlévőt a régi és új magyar költészet vidámabbik területére. Kezdetnek elhangzott Balassi Bálinttól (lévén Balassi-év!) a „Borivóknak való...”, majd néhány 20-ik századi magyar költő szellemes-gunyoros verse.

E versek között volt olyan is, amelyik különösképpen megindította a beszélgetést vezető, a könyvet bemutató *Alexa Károlyt*, aki résztvevője volt annak a kiadványnak, amelyből a

zenészek a verseket merítették. És, tegyük hozzá, egyenest a február 27-i könyvbemutató alkalmára megzenésítették!

Alexa Károly bevezetőjében igen lényeges dolgot mondott el: miközben majdnem egy évszázada - a rádió, a televízió, majd a számítógép megjelenése óta - világszerte folyton-folyvást „temetik” a Guttenberg-galaxist, jó érzés, öröm, hogy az ember értelmes, és egyúttal szép, új könyvet vehet kézbe. (Hogy érthetőbb legyen: a „Guttenberg-galaxis” kifejezés az írott, nyomtatott, könyv-alakban megjelenő szellemi értékek világát jelenti.) Alexa Károly azt is hangsúlyozta, hogy Benedek Katalin Művészek és alkotások című könyve európai és magyar sokszínűséget tükröz.

A szerző - könyve ajánlásához híven - a bemutatón jelenlévő édesanyját virágcsokorral köszöntötte, majd arról beszélt, mit jelentett számára a családi kör, a kibocsátó fészek, a kisbaconi eredetű Benedek-famíliából való származás. Benedek Katalin könyvének témái - az erdélyi örménymagyar Hollósy Simontól az orosz európai festészet nagy alakján, Repinen és Szabó László örményországi múltat idéző fotóin, Szentpétervárott működő orosz örmény alkotók képein és szobrain át a huszadik század magyar képzőművészetének olyan általános, mondhatni világértékű alkotói életműig, mint Szervátiusz Jenő szobrai vagy Háger Ritta faliszőnyege - sokféle témát mutat be. Minden esetben egy-egy konkrét vonatkozást, konkrét mondanivalót tár elénk, remekül feldolgozott képek kíséretében. Lényege az értékközpontúság: lehet valaki ilyen s olyan származású, Benedek Katalin ettől függetlenül azt meséli el nekünk, ami értéket, továbbvivő tartalmat - netán, mint a vörös színnek az orosz képzőművészetben betöltött sokévszázados szerepéről szóló, talán további, részletesebb feltárást is megérdemlő elemzésben - figyelmeztetést jelenthet.

A könyvet forgatva milliárdnyi képzetársítás születik az emberben.

Alexa Károly felidézte például saját szentpétervári élményeit is: a Művészek és alkotások című könyvből kiderül ugyanis, hogy Benedek Katalint (még a hetvenes-nyolcvanas évek Leningrádjában) mennyire mélyen érintette az egykori szentpétervári templomok elgyötrése, raktárrá, gyárrá alakítása. Nem kevésbé Alexa Károlyt. Jászsági élményei hatására az irodalomtörténész Alexát ugyancsak mélyen érintette Benedek Katalin írása Vágó Pálról s az általa festett - „természetesen” szétdarabolt és a nagyvilágba szétszórt panoráma-festmény, az Erdélyi körkép témája, leírása, sorsa, állapota. Ez is olyan pont volt a könyvbemutató során, ahol bemutató és bemutatott a legmagasabb intellektuális szinten találkozott.

A résztvevők megismerhették Orosz Adélt, a könyv tervezőjét, akinek komoly könyvészeti érdeme a különlegesen szép, értelmes kivitel - annyira, hogy nyugodtan azt mondhatná: letette a vizsgát a szép magyar könyv nagy alakjai előtt -, valamint Gosztonyi Máriát, a Budavári Örmény Kisebbségi Önkormányzat elnökét, aki egy támogatóktól segített könyv kiadásával járó, elképesztően bonyolult gazdasági-pénzügyi tevékenység lebonyolítója lett. Természetesen jelen volt a könyv szerkesztője, jelen sorok írója is.

A szerzőről, Benedek Katalinról azt is megtudtuk, hogy a Nemzeti Galéria raktárban „szunnyadó” műkincseiből rendszeresen rendez tematikus kiállításokat, valamint (jelenlévő kolléganője, Sós Katalin jóvoltából), hogy értékközpontúsága a mindennapi tevékenység, például a közterekre kerülő alkotások zsűrizése során is következetesen érvényesül.

Ezután Schmidt Ferenc és Zábó Gyula ismét csak jókedvet árasztó zenéje következett, majd a jelenlévők az örmény konyha húsos és édes csemegéi mellett pezsgővel és borral köszönthették a szép könyv szerzőjét, aki készséggel dedikálta művét a sorbanállóknak. Közben pedig a jelenlévők - így például Lászlóffy Aladár és Issekutz Sarolta - jóízű beszélgetéseket folytattak.

A könyvbemutató sok résztvevője nyilatkozott később úgy, hogy a könyv, a szerző, a bemutató beszélgetés, az egész esemény együttesen az erdélyi származású magyar örményekhez méltó örömnappal volt.

Hozzáteesszük: a Művészek és alkotások című könyv a Fortuna-udvarban található Litea